

Sygn. akt: III AUa 36/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

del. SSO Dorota Rzeźniowiecka.

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2013 r. w Łodzi

sprawy **H. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o wysokość emerytury,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 8 listopada 2012 r., sygn. akt: VIII U 2897/12;

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddala odwołanie.

Sygn. akt III AUa 36/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lipca 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił H. B. prawa do ustalenia emerytury w nowej wysokości w myśl art. 53 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ od 2006 roku wnioskodawczyni pobiera emeryturę przyznaną po ukończeniu 60 roku życia.

W odwołaniu z dnia 31 lipca 2012 roku ubezpieczona wniosła o uchylenie decyzji i ponowne przeliczenie wysokości świadczenia emerytalnego, gdyż od 1 listopada 2009 roku przepracowała łącznie ponad 30 miesięcy, a więc jej emerytura powinna być obliczona z uwzględnieniem aktualnej kwoty bazowej.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do przeliczenia należnej H. B. emerytury z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w 2006 roku w części socjalnej za 3 lata wstecz od dnia 25 czerwca 2012 roku (pkt 1) i oddalił odwołanie w pozostałej części (pkt 2).

Sąd Okręgowy ustalił, że H. B., urodzona (...), decyzją z dnia 11 stycznia 1991 roku nabyła prawo do emerytury od dnia 30 grudnia 1990 roku, tj. od dnia ustania zatrudnienia. Emeryturę przyznano ubezpieczonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Decyzją z 25

lutego 1992 roku do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto wynagrodzenie z 3 kolejnych lat: 1978-1980, ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru wynoszącym 99,50%.

Rozpoznając wniosek H. B. z 27 września 2006 roku organ rentowy decyzją z dnia 6 listopada 2006 roku przyznał ubezpieczonej emeryturę na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia - art. 21 ust. 2 pkt 1 tej ustawy. Kolejnymi decyzjami wydanymi w 2007 i 2008 roku ZUS obliczał ponownie wysokość świadczenia wnioskodawczyni, przyjmując do ustalenia jej podstawy kwotę bazową stanowiącą 94,50% i 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do obliczenia wysokości świadczenia, zgodnie z art. 194a ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z dniem 1 listopada 2009 roku H. B. podjęła zatrudnienie. Organ rentowy kolejnymi decyzjami z dnia 8 marca 2010 roku, 28 maja 2010 roku, 16 sierpnia 2010 roku, 16 listopada 2010 roku, 22 marca 2011 roku, 23 maja 2011 roku, 22 sierpnia 2011 roku, 25 listopada 2011 roku i 30 kwietnia 2012 roku przeliczył świadczenie wnioskodawczyni ustalając dłuższy staż pracy.

W dniu 25 czerwca 2012 roku H. B. wystąpiła z wnioskiem o przeliczenie emerytury w myśl art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wskazała, że po przejściu na emeryturę wcześniejszą nie pracowała, ale podjęła zatrudnienie od 1 listopada 2009 roku do 30 kwietnia 2012 roku i następnie od 18 do 23 czerwca 2012 roku, a więc przepracowała ponad 30 miesięcy. Na podstawie świadectwa pracy Sąd ustalił, że odwołująca pracowała w w/ w okresach w (...) s.c. B. i A. K. w Ł..

W konsekwencji tak dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy uznał odwołanie za częściowo uzasadnione. Sąd wskazał, że wnioskodawczyni ma ustalone prawo do emerytury na podstawie art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, jako osoba urodzona przed dniem 1 stycznia 1949 roku. Ustalenie wysokości emerytury, o której mowa w art. 27, a więc emerytury przysługującej w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, unormowane zostało w art. 53 ustawy. Zasady obliczania emerytury osoby, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru wcześniej pobieranego świadczenia, określają ustępy 3 i 4 tego przepisu. Na podstawie art. 53 ust. 3 ustawy, emeryturę taką oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie podwyższa się ją w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Natomiast ust. 4 stanowi, że przepisu tego nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. Treść tych przepisów oznacza, że co do zasady emerytura osoby, która pobierała emeryturę wcześniejszą, a następnie w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego nabyła prawo do emerytury na podstawie art. 27, podlega ustaleniu z zastosowaniem kwoty bazowej przyjętej do ustalenia podstawy wymiaru w momencie przejścia na emeryturę wcześniejszą. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy osoba zainteresowana po nabyciu prawa do emerytury wcześniejszej, podlegała co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub emerytalnemu i rentowemu. W takim przypadku do obliczenia wysokości emerytury stosuje się nową kwotę bazową, ale tylko do składnika emerytury stanowiącego 24% kwoty bazowej, czyli do tzw. socjalnej części emerytury.

H. B. pobierała emeryturę wcześniejszą, przyznaną jeszcze na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1982 roku o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Wysokość emerytury przyznanej po osiągnięciu wieku emerytalnego, z mocy art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, została więc obliczona przy zastosowaniu art. 53 ust. 3 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - decyzją z dnia 6 listopada 2006 roku. Przyjęto dotychczasową podstawę wymiaru świadczenia oraz „starą” kwotę bazową zarówno do części stażowej, jak i części socjalnej. Sąd Okręgowy stwierdził, że zachodzą przesłanki do zastosowania do obliczenia części socjalnej kwoty bazowej obowiązującej w 2006 roku. Powołał się przy tym Sąd pierwszej instancji na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 roku (III UZP 7/02, OSNP 2003/2/42). Zgodnie z tezą tej uchwały, przy ustalaniu na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS wysokości emerytury osoby, która miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i która żąda przyjęcia za podstawę wymiaru emerytury podstawę wymiaru renty - art. 21 ust. 1 pkt 1 tej ustawy - składnik emerytury wynoszący 24% kwoty bazowej oblicza się

na podstawie kwoty bazowej obowiązującej w dacie zgłoszenia wniosku o emeryturę. Podobnie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 12 października 2004 roku (III AUa 1451/04, LEX nr 147185) wskazując, że cytowana uchwała Sądu Najwyższego nie tworzy nowego stanu prawnego, lecz interpretuje już istniejący, będąc kontynuacją wypracowanej linii orzeczniczej. W tej sytuacji Sąd uznał, że zostały spełnione przesłanki do ponownego obliczenia emerytury. Ponieważ przyznanie niższego świadczenia na rzecz H. B. było błędem organu rentowego, Sąd ustalił prawo do wypłaty podwyższonego świadczenia za okres 3 lat wstecz od daty wniosku o przeliczenie - art. 133 ust. 1 ustawy, zmieniając w ten sposób zaskarżoną decyzję z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Natomiast oddaleniu uległo żądanie wnioskodawczyni w zakresie uwzględnienia aktualnej kwoty bazowej.

Apelację od tego wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżając go w punkcie pierwszym. Sformułował zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 21 ust. 2, art. 53 ust. 3 i 4, art. 114 ust. 1 i art. 133 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez ich błędną wykładnię i zastosowanie.

W świetle tego zarzutu ZUS wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez oddalenie odwołania.

Apelujący zakwestionował podgląd Sądu Okręgowego, że wnioskodawczyni, urodzonej w (...) roku i uprawnionej do wcześniejszej emerytury, a po osiągnięciu wieku powszechnego uprawnionej do emerytury na podstawie art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przysługuje prawo do przeliczenia emerytury na podstawie art. 53 ust. 4 tej ustawy, a więc według kwoty bazowej obowiązującej w 2006 roku, skoro nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu przez co najmniej 30 miesięcy po uzyskaniu emerytury w obniżonym wieku, lecz dopiero po nabyciu prawa do emerytury przyznanej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. W konsekwencji żaden błąd organu rentowego nie zachodzi, a zaskarżona decyzja odmowna jest prawidłowa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie prowadząc do reformacji wyroku w zaskarżonej części i oddalenia odwołania.

W rozpatrywanej sprawie stan faktyczny nie jest sporny, kontrowersje powstały wokół zagadnienia prawnego, sprowadzającego się do możliwości przeliczenia wysokości emerytury, którą ubezpieczona pobiera po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, przyznanej w 2006 roku z mocy art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) - przez uwzględnienie do obliczenia wysokości świadczenia kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania prawa do emerytury wiekowej.

Sąd Okręgowy właściwie przywołał obowiązujące regulacje prawne, a w szczególności art. 53 ust. 3 i 4 tej ustawy, jednakże przepisy te w okolicznościach sprawy wadliwie zastosował. W myśl art. 53 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury. Przepisu tego nie stosuje się tylko wtedy, gdy zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym - ust. 4 art. 53 ustawy emerytalnej. Niespornie wnioskodawczyni po przyznaniu emerytury wcześniejszej - a więc świadczenia, którego podstawę przyjęto do obliczenia jej emerytury wiekowej - nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu przez ponad 30 miesięcy. Pracę podjęła bowiem w 2009 roku, a więc po trzech latach pobierania emerytury wiekowej, nie zaś emerytury wcześniejszej. Zgodnie z jasnym brzmieniem ust. 3 i 4 art. 53 ustawy, nie ma żadnej możliwości przeliczenia tzw. części socjalnej świadczenia w przypadku, gdy emeryt nie pozostawał w ubezpieczeniu przez co najmniej 30 miesięcy na świadczeniu wcześniejszym (rencie, emeryturze). Późniejsze podleganie ubezpieczeniom społecznym, a więc już w trakcie pobierania emerytury wiekowej, nie ma żadnego wpływu na omawiany mechanizm także i z tego względu, że przeliczenie określone w art. 53 ust. 4 w zw. z 3 ustawy ma charakter jednorazowy i występuje tylko w sytuacji, gdy

ubezpieczony pobierał wcześniej rentę lub emeryturę (wcześniejszą lub w obniżonym wieku), po czym osiąga wiek emerytalny i występuje o przeliczenie emerytury w trybie art. 53 ust. 3 i 4 ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy wskazując na brzmienie art. 53 ust. 3 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS całkowicie pominął, że regulacja ta wprowadzona została do ustawy z dniem 1 lipca 2004 roku (ustawą zmieniającą z dnia 20 kwietnia 2004r. - Dz.U. Nr 121, poz. 1264), a więc obowiązywała w 2006 roku, kiedy H. B. uzyskała emeryturę wiekową. W 2006 roku nie było więc żadnej możliwości, aby ustalić wysokość emerytury z zastosowaniem aktualnej kwoty bazowej, jeśli wnioskodawczyni nie wykazała w dacie przejścia na emeryturę wiekową, że po nabyciu uprawnień do emerytury wcześniejszej pozostawała w ubezpieczeniu przez co najmniej 30 miesięcy. Organ rentowy ustalając emeryturę dla odwołującej w 2006 roku na podstawie art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i przyjmując dotychczasową kwotę bazową, nie popełnił więc żadnego błędu w zastosowaniu obowiązującego wówczas prawa materialnego.

Myli się Sąd Okręgowy uznając, że linia orzecznicza wynikająca z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 29 października 2002 roku (III UZP 7/02, OSNP 2003/2/42) może być wskazówką interpretacyjną do rozumienia przepisu art. 53 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w wersji obowiązującej od 1 lipca 2004 roku. W istocie, przed tą zmianą legislacyjną zastosowanie aktualnej kwoty bazowej do obliczenia części socjalnej świadczenia było możliwe i znajdowało odzwierciedlenie w orzecznictwie. Jednak wprowadzenie regulacji ujętej w przepisach ust. 3 i 4 art. 53 ustawy emerytalnej spowodowało odejście od akceptowanego wcześniej w judykaturze kierunku ustalania wysokości składnika emerytury wynoszącego 24% kwoty bazowej, na który powołał się Sąd Okręgowy. Od lipca 2004 roku zasadą jest obliczanie części socjalnej kolejnej emerytury od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a wyjątkiem od tej zasady jest tylko sytuacja opisana w przepisie ust. 4 art. 53 ustawy. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2006 roku nie stwierdził niekonstytucyjności tego rozwiązania (P 9/05, OTK-A 2006/4/46). Prawodawca rozszerzając przepis art. 53 o ust. 3 i 4 jednoznacznie wskazał, że przy braku 30 miesięcy ubezpieczenia społecznego emeryturę w całości oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do podstawy wymiaru emerytury. Sama zmiana emerytury wcześniejszej na zwykłą nie powoduje stosowania nowej kwoty bazowej do ustalania części socjalnej nowej emerytury (tak Sąd Najwyższy uchwałą 7 s. z dnia 10 września 2009r., I UZP 6/09, OSNP 2010/5-6/72).

Sumując, ponieważ H. B. po przyznaniu prawa do emerytury wcześniejszej nie podlegała przez 30 miesięcy ubezpieczeniu przed „przejściem” na emeryturę wiekową, organ rentowy nie miał podstaw do ustalenia wysokości tego nowego świadczenia według zasad określonych w art. 53 ust. 4 ustawy. Decyzja ZUS z dnia 3 lipca 2012 roku jest prawidłowa, co mając na uwadze Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddalił odwołanie - art. 386 § 1 k.p.c.